

לקראת שבת

יעוניים וביורים בפרשות השבוע

גליון מס' 1
ערש"ק פרשת ויחי

"ברית" - חפירה, קניין וכרי"

עובדת "ילד הגלות"

חיווב ת"ת לבן בן בנו

תכיסי היוצר וההתרומות עמם

פתח דבר

בעזה"ת.

לקראת שבת קדש פרשת ויהי, הננו מתחכדים להגish לקהל שוחרי התורה ולומדי', את קונטראס 'קראת שבת' (גליון תرسז), והוא אוצר בלום בענייני הפרשה מתוך רכבות חידושים וביאורים שבתורת נ西亚 ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמור' מליבאויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

זו את למודע, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כפי שנאמרו, אף עיבדו מחדש ונערכו ע"י חבר מערכת, ולפניהם בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט בפרטיו העניים והרחכתיים עם המקורות כפי שם מופיעים במקורם [ובפרט במדור "חידושי פוגות"], שמופיעים כאן רק יעקריו הדבריים], ויש להiphך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור ובaan הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשות שמעוקם המשוגג וקוצר דעת העורכים יתכן שימוש טווית וכי"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערכה או שמתaskaה בהבנת הביאורים, מוטב שייעין במקורי הדברים (כפי שנסמנו על-אתר או בתוכן העניים), וימצא טוב, ווילך לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

◇ ◇ ◇

ויה"ר שנזכה לקיום הייעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשם תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהירה בימינו ותיכף מיד ממש.

בברכת שבתא טבא,
מכון אור החסידות

קובץ זה יוצא לאור לזכות
הנרי לומדי ותמכיו אורייתא, רוזפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה

ה"ה האחים החשובים

הרבי החסיד ר' ישראאל אפרים מנשה
והרבי החסיד ר' יוסף משה
ובכל בני משפחתם שיחיו

ולזכות אביהם ה"ה הרבי החסיד

ר' מאיר שי'
זיאנן
ס. פאולו ברזיל

יהי רצון שיתברכו בכל מילוי דמיון מנפש ועד בשור,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

מכון אור החסידות **Or Hachasidus**

סניף אורך הקודש Head Office
ת.ד. 2033 1469 President St. #BSMT
6084000 נפר חב"ד Brooklyn, NY 11213
03-738-3734 United States
Likras@likras.org (718) 534-8673

צוות העריכת והagation: הרבי לי יצחק ברוק, הרבי משה גורארוי,
הרבי מנחם מענדול זורקמן, הרבי צבי הירש זלמנוב, הרבי שלום חוריטובוב, הרבי מנחם
טיטלבויים, הרבי אברהם צוון, הרבי יצחק נוב, הרבי מנחם מענדול רייצט, הרוב אליהו שוינכה

תוכן העניינים

כה

לקראת שבת

הרי, זו בלבד שלא שיק אצלו הרגש של שביעות רצון, אלא אדרבה, "ווען מען פרעגת אים וואס איז בא דירר", זוקט הוא ("שרייט ער אויס") במר נפשו: מה לי רצון, מה לי תענוג, מה לי אהבה, מה לי יראה ("וואס מיר רצון, וואס מיר תענוג, וואס מיר אהבה, וואס מיר יראה"), כיצד יכול לחשב על עניינים של מדיניות בה בשעה שצrik לעמוד על המשמר שלא יעבור אפילו ונע אחד במצב של מרידה במלכות ח'יז'י מצד החסרון במילוי השילוחות ברגע זה ? ?

(שבת פ' משפטים תש"כ)

מה נעשה עם שכלו ומדתוו, ועאכו"כ בנוגע למדרגות הנעלמות שבנפש. ומהזזה מוכן במק"ש וק"ו שלא שיק אצלו רגש של שביעות רצון, כי, בידעו שככל רגע ורגע צריך למלא את שליחותו, ואם עובר רגע שאינו עובד עבורתו, ה"ז לא רק שהי' יכול להתעלות ולשגשג בעבודתו ("ער האט געקנט טיטיגן") ולא עשה כן, אלא עוד זאת, שברגע זה שאינו עובד עבורתו, מورد הוא במלך מלכי המלכים הקב"ה בכך שאינו מלא את שליחותו ברגע זה שאינו עובד !

מקרה אני דורש

ברורוי - חפירה, קניין ובררי מה הוסיף יעקב באמרו "כריתתי"? / בין "כִּי יָכֹרֶה אִישׁ" ל"וַיָּכֹרֶר עֲבָדִי יְחִזָּק" / כריתי - מכתרתי או קניתתי? / ביאור ג' פירוש רשי"ל על "כריתתי לי" שיש בהם ביאור לרצונו של יעקב להזכיר במערת המכפלה דוקא

(עמ' לקוטי שיחות חט"ז עמ' 459 ואילך)

פנינים ☚ עיונים וביאורים קצרים

הצלחה בפועל נעלית מכונה טובה / הריגת אנשי שם - דבר ראוי? יינה של תורה

עבדות "ירדי הגאות"acobdomus הנשגבת של "ילדי הגלות" / אי אפשר להפין קדושה ללא "סור מרע" / מدعو מברך האב את בניו "כאפרדים וממנשא" דוקא ?

(עמ' לקוטי שיחות ח"ה עמ' 459 ואילך)

פנינים ☚ דרוש ואגדה

תכונת הויתור של "עקרת הבית" / התחזוק מ"זושם בארון במצרים?"

חידושים סוגיות

חויב ת"ת לבן בן בנו מקורו מפרשנתנו לדעת הש"ך דיש חוות גם ללמד את נינו, ולדבריו החת"ס לעניין סנדק א' לשני בנים

(עמ' לקוטי שיחות ח"ב עמ' 243 ואילך)

תורת חיים

תחכחות היוצר

דרך החסידות

מעלת הידור והידור של מצוה

הוספה - שיחות קודש

יצולו הומן

מקרא אני דורך

ביאורים ופירושים בפשטו של מקרא

כרייתי - הփירה, קניי' וכרי'

מה הוסיף יעקב באמרו "כרייתי"? / בין כי יקרה איש ל"ויכרעו עבדי יצחק" / כרייתי - מכך הרי או קנית? / ביאור נ' פירוש רשי על "כרייתי לי" שיש בהם ביאור לרצונו של יעקב להזכיר בהערות המכפלת דזוקא

לאחר פטירתו של יעקב, שהיוסף אל פרעה לבקש ממנו שיעלה יוסף לאرض כנען ויקבר שם את אביו: "אבי השבעני לאמר הנה אנכי מת, בקברי אשר כרייתי לי בארץ כנען שמה תקברני, ועתה עולה נא ואקברה את אבי ואשובה" (פרשנו נ, ה). ומפרש רשי:

"אשר כרייתי לי - בפשותו, כמו כי יקרה איש". וודרכו עוד מתיישב על הלשון; כמו אשר קנית? אמר רבי עקיבא: **בשהלכתי לכרמי חיים** הוא קורין **למכורה ביריה**. ועוד מדרשו, **לשונן כרי' - דגור, שנטול יעקב כל כוף וזהב שהביא מבית בן** ועשה אותו כרי, **ואמר ליעשו טוֹך זה בשבייל חַלְק במעדרה**".

ויש לעיין למה לא הסתפק רשי בפירוש הכתוב **לפי פשותו** - ש"כרייתי" הוא לשון חפירה, והיינו שיעקב חפר והכין את הקבר - ונזקק להוסיף ולהאריך בדברי אגדה שיש בהם מן החדשנות.

ב. והביאור בזה:

רש"י לא בא לפרש רק את תיבת "כרייתי" בלבד, אלא את כל הוספה זו של "(בקבר)" אשר כרייתי לי" - דלא כוארה, לשם מה מספר יוסף לפרט שיעקב חפר את הקבר, "אשר כרייתי לי"? ודי hei לומר: "בקבר" בארץ כנען שמה תקברני! ואכן, בדברי יעקב ליוסף וגם בדבריו להשפטים שבתחלת הסדרה, לא נזכר פרט זה של "כרייתי לי" (ורק נאמר "וקברתני בקברותם", "קבר אוותי או אבותוי" - מז, ל. מט, כט); ומדוע הוא נוסף דזוקא כאן, בעת הספר על דברי יוסף אל פרעה?

לקראת שבת

נוגע לכללות עניין ה"תמיות".

מחוג השעון - בעל מוסר אילם

וזהו גם מה שאמր כ"ק מ"ר אדרמור, ש"שעון" הוא מטיב מופר אילם ("א שטומער מוסר-זאגער"). הואאמין לא אומר מאומה, אבל כאשר מביטים ורואים איך שמחוגי השעון זרים בכל רגע, הרי זו הטעפת-מוסר הטובה ביותר, ודי גם בהתבוננות קלה בדבר כדי לפעול על עצמו ליקיר את הזמן.

(שפ' שניני תש"ב)

אי ניצול הזמן – מרידה במלכות!

נאמר בכתבוב "את מספר ימיךamlala", שזו היא העצה הייעוצה כדי לפעול בנפשו הרגש של העדר שביעיות הרצון.

והעניין בזה:

כאשר האדם מתבונן שניתנו לו ימים קצובים, "ימים יוצרו ولو אחד בהם", לא פחות ולא יותר, ובכל יום, בכל שעה ובכל רגע צריך לעבוד עבורו למלא שליחותו בעלמא דין, הרוי הוא טרוד בזה כל כך עד שאין לו פנאי כלל להשוו אודות עניות של מדריגות.

עד מאמר רבנן בן זכאי אני יודע באיזו דרך מולייכין אותו, ומהביאורים זהה, שמצד גודל טרדתו במילוי שליחותו לא הי לו פנאי לשים לב ("צוהערן זין") למדריגות שלו. והיינו, שהוא טרוד ושוקע כל כך ("ער יהורי בן קי"ט שנה ושנ"ג ימים, זוקק להתבוננות בעניין יוקר הזמן, כדי ליקיר את הרגע האחרון שנותר לו להיות ולעבדו עבדתו;

לקראת שבת

מאבד רגע - מחסר בשלימות כל עבודתו!

...יש לבאר המוסר-הascal ממצוות ספירת העומר . . . תוכנה של מצוות ספירת העומר הוא – ספירת הימים, מנין הזמן. וע"פ הידוע שהמנין מורה על חשיבות הדבר הנמנה, שכן הדין הוא ש"דבר שבמנין אינו בטל", הרי מובן, שספרית הימים מורה על חשיבות ויקר הזמן, שצורך לנצח כל יום, ואפילו כל שעיה וכל רגע, ואם אין מנצלים זאת כדבאי, הרי זו אבידה שאינה חוזרת.

אילו הי' זמן מיותר, או כי היה מקומ להחשב שאף שזויה אבידה, אין זה נורא כל כך, כיון שגם לאחרי מה שאיבד, יש לו זמן די לצרכו;

אבל האמת היא שהקב"ה נתן לכל אדם זמן קצב, כמו"ש ימים יוצרו", שבו צריך למלא עבודתו ולהגיע לשלים הנדרשת ממנו. לא נוותנים רגע אחד פחות, אבל גם לא נוותנים רגע אחד יותר. וכיון שכן, הרי כאשר עובר רגע שלא נוצל כדבאי, או נחסר בשלימות הנדרשת ממנו.

ואין זה רק חסרונו של פרט מסוים, אלא החסרונו הוא בכלל השלימות שהיא צריך להגיע אליו, כך, שבגלל החסרונו של רגע מסוים, נחסר בכלל פרט ופרט בעבודתו.

וזוהי ההוראה מענין ספירת העומר – שכאשר מחסרים יום אחד, הרי זה

לפעול מאומה; יוכל להיות מעמד ומצב ש"בשעה אחת" הרי הוא "קונה עולמו", עד כדי כך, שרבינו הקדוש מקנא בו!

וזהו גם פירוש מארז"ל "יפה שעיה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא": ב"כל חיי העולם הבא" נכללים כל פרטיו המדריגות: תענוג המORGASH, תענוג הכלתי מORGASH כו', עד לדרגת ד"יום שכלו שבת ומנוחה". וכיון שכל זה נעשה ע"י העבודה עצמי, הרי מובן, שהעבודה עצמי היא לעלה אפילו מ"יום שכלו שבת ומנוחה".

וכל זה הוא "בשעה אחת" – בכל שעיה, אם מנצלים אותה כדבאי, או כי נעלית יותר מהගילויים דלעתיד, ומןanche לחבי העולמים".

וזהו גם העניין ד"ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה" בנוגע לניצול הזמן – שנוסף על שמירת הזמן באופןshell כמות הזמן ממולא בלימוד התורה וקיום המצוות, צריך להיות גם "ופרצת" בנוגע לאיכות הזמן, הינו, שמילוי הזמן בענייני תורה ועבודה יהיה מתוק מסירה ונתינה וחיות, וכך, שגם מייעוט זמן בנסיבות כולל ריבוי זמן באיכות.

(שפ' בהר תש"ט)

אלא, שפועה מצד עצמו רצה שייעקב ייקבר בתחום מצרים – לאחר שראה בגודל הברכה שבאה למצרים ע"י יעקב (ראה רשי"י פרשנותנו מז, כת. ועוד), וכשהבא יוסף לבקש ממנו להוציא את יעקב לאرض כנען הוצרך تحت טעם חזק למה מוכחה הדבר; וזהו שהדגיש שיעקב אמר "בקבורי אשר ברית לי", וכפי שפרש רשי"י "כפשתו":

יעקב הרי טרח וחפר את הקבר במו ידיו ממש, ומכאן ראי עלי גודל חשיבות קבר זה אצלנו, ולכן יש להביאו לקבורה דוקא שם.

[ובזה יומתך רש"י מביא ראי לפירושו מהפסוק בפ' משפטים (כא, לג) "כי יכרה איש" – שהתלמיד הלומד פ' ויחי עוד לא הגיע לשם – ולא הביא פסוק קודם בלשון זה, שכבר למדנו בפ' תולדות (כו, כה): "ויכרו שם עבדי יצחק באר"!]

כי כוונת רש"י היא (לא רק לפרש ה"טייטש" של "כrichtiy", שהוא מלשון חפירה, אלא) להציג את זה שיעקב חפר במו ידו, מתוך טירוחה מיוחדת, וזה מודגש בפסוק "כי יכרה איש", שמשמעותו כי כrichtiy והפירוט בו מחייבת מאמין מיוחד של אדם מבוגר – "איש" (משא"כ בפסוק "ויכרו שם עבדי יצחק באר", שבוADRABA – החרפה לא הייתה בידי יצחק עצמו, אלא בידי עבדיו)].

ג. אכן פירוש זה אינו חד וחלק, כי מלבד שאינו מבואר הסברא בזה – למה באמת יתרה יעקב יוכל לעצמו קבר (ובפרט שבשנותיו האחרונות כלל לא הי' בארץ כנען אלא בארץ מצרים, ודוחוק לומר שיעקב הכנין לעצמו זמן רב מראש וכו') – הרי אם זו הכוונה הי' די לומר "בקבורי אשר בריתוי", ולמה הוצרך להוסיף "(אשר בריתוי) לוי"?

ולהעיר שבתרגומים אונקלוס כאן כתוב "דאתקנית לי" – ולא כמו בתרגומי יונתן בן עזיאל שתרגם "דחרਪוּת לוי"; ואולי הוא משומם קושיזה, שלפי הפירוש "דחרפה" הרי תיבת "לי" לאותה מיותרת].

ולזה ממש רשי"י ומביא פירוש נוסף – ש"כrichtiy" הוא מלשון קניי, ומסתייע בדברי רביעיבא "כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה 'כירה'" :

לפום ריהטה דברי רשי"י סותרים זה את זה, שבא לפרש ש"כrichtiy" הינו 'קנית', ובמיא ראי מזה שהיו קוראים כן למכירה ?!

אלא, ש"כrichtiy" עניינו החילוף ושינוי הרשות שבין החפץ הנקנה להכسف המקנה, ולכן מתאים הוא על עניין של מקהח בכלל, בין מצד המוכר ובין מצד הקונה (ויש להאריך בסוגיא זו. ועוד חזון למועד בעז"ה); ולכן כאשר בא יעקב ומספר שקנה את הקבר הוא נוקט בלשון "כrichtiy לוי":

הלשון "כrichtiy" מצד עצמו עניינו החילוף ושינוי רשות, ומתאים גם מצד המוכר שקיבל את הכספי והוציא את הקרקע מרשותו; וכשיעקב בא ורוצה להציג שהוא קנה את הקרקע – הוא מדגיש "אשר בריתוי לוי", שיעקב הוא הקונה והוא שילם על הקרקע

בכיסף מלא, ושוב מדגיש הדבר את חשיבות הקרקע בעניינו והכרה שיקבר דוקא שם.

ד. אלא שגם בפירוש זה יש קושי, דלכראה אין בה שיעקב קנה את הקרקע טעם חזק כל כך שכירץ יעקב להיקבר דוקא שם, שהרי כל דבר בעל ערך קונים בכיסף ולאו דוקא שמורה הדבר על חשיבות מיוחדת היוצאת מן הכלל.

ולזה ממשיך רשיי ומוסיף שהלשון "כרייתי" היא מילושון "כריי" – "שנTEL יעקב כל כף וזהב שהביא מבית לבן ועשה אותו ברוי, ואמר לעשו תל זה בשביל חלקל במערה", ובזה בודאי מודגש עד כמה ה' מקום זה החביב וחשוב בעניין יעקב, ולכן מן הרاوي להתחאמץ ולקברו דוקא במקום זה שה' יקר לו עד כדי כך (ראה גם משכיל לדוד ובאר بشדה כאן).

ויש להוסיף בזה, על פי דברי רשיי בפ' ויגש (מו, ו), שכארש נתן יעקב לעשו את ה"כריי" עם כל הכסף והזהב שהביא מבית לבן, הטועם ואמר "נכסים חוץ לארץ אין כדי לי" – ויש בזה נתינת טעם לשבח בעניין פרעה, שלא יחשוב שעיקר כוונתו של יעקב הייתה **צאת מצרים**, דבר שיש בו משום עלובון למצרים, אלא שאצל יעקב היהת מודגשת מעלה ארץ ישראל על "חווצה לארץ" בפ' ל', ולכן חשוב היה לו להיקבר דוקא בארץ ישראל וה' מוכן לוותר על כל "נכסים חוץ לארץ".

אם נטמעה לא הועילו דברים אלו כדי לפעול אצל פרעה שיבין את חשיבות הענייןכו, וכפי שנאמר בפסוק שלאחר מכן (ג, ו) : "ויאמר פרעה עלה וקבע את אפיק באשר השבעיך", ומפרש רשיי : "וזאם לא בשביל השבועה לא הייתה מניחך וכו'" – כל הסכמתו של פרעה באה בגל השבועה (שהחשש מענין השבועה דוקא, משום שרצתה שגם יוסף יעמוד בשבועותו לפרעה, כפי שマーיך רשיי שם), ולא בגל שהכיר בחשיבות הקבר בעניין יעקב, ורק"ל.

מי הוא הידוע עיתו וזמןו

כלפי טענה זו ו"חשבון" זה באה ההוראה . . גודל החשיבות של זמן, שמצויה מובן שצרכיהם ליקיר כל רגע ורגע, ולא לדוחות לאחר זמן – ומצד כמה טעמים :

א. יכול הרי להיות, כנ"ל, שברגע מאוחר יותר לא יהיה אפשרתו לעשות זאת [וכמו שכך מ"ח אדר"ר אומר במאמר יום ההילולא : "דמי הוא הידוע עתו ודמננו". לעומת זאת יאריך ימים עד מה ועתרים שנה, "מי הוא הידוע", אבל, אם בעת ובזמן המאוחר יותר יהיו יכולתו לעשות זאת],

שאו הרוי אפילו באופן הענינים ש(אינם קשורים בזמן מסוימים, ובמילא אונס רחמנא פטרוי), יחסן העניין שה' עליו לפעול [שכנן, אונס כמו כן דעביד לא אמרין].

ב. מכיוון שכל הענינים הם בהשגהה פרטית, הרי מכך גופא שננתנו לו בשעה זו היכולת והזדמנות לעשות עניין מסוימים – יש בכך משום הוראה מלמעלה שעליו לעשות זאת עציו. וכמרוז"ל : מצוה הבאה לידי אל תחמיינה.

ג. מכיוון שעל היהודי לפעול גם בזמן, שימי (כולל גם שעות ורגעים) יהיו יומיים שלמים – הרוי גם אם ה' בטוח שהמצווה לא "תתחמצ" ויהי אפשרתו לעשותה גם לאחר יותר בשלימות – לא היו, אבל, ימי שלמים.

ענין נוסף בהאמור :

מכיוון שהענין האמור (לפעול בעולם) קשור בעבודת עבד . . הרי רואים בפועל, בשעה שישנה אפשרות לעבוד עבור אחד כשר לשמש את אדונו, אין הוא דוחה זאת לאחר זמן, אלא עושה זאת מיד בהזדמנות הראשונה.

דבר זה שאינו הוא דוחה לאחר זמן אלא עושה מיד ובזריזות – מראה על התעונג שיש לו בזה, תעונג האדון,

תעונג זה מוסיף גם (כנראה במוחש) בעשיי בפועל, בשעה שהתעונג בשלימות – גם העשיי היא בשלימות.

(ሞזאי שבת פרשת חי שרה תש"ח – לקוטי שיחות ח' עמ' 337 ואילך)

"יש קונה עולם" בניצול הזמן

בתוכן של עבודה ה', ומצד זה הנה גם ריבוי זמן נחשב "כימים אחדים";
וישנו אופן שהזמן אינו ממולאכו.

...ניצול הזמן יכול להיות במקרה
אדם יכול להיות שבעים שנה,
ש שנים שנה ומאה ועשרים שנה, ולא
אורפנים: ישנו אופן שמלאים את הזמן

הוספה

לקט מותחן דברות קודש
בענייני הוראה, הדרכה והזיזק בעבודות הש"ת
דברים אלו לא הוגשו על ידי רבינו, ובאו כאן כמעט ללא עירכה,
באופן שנאמרו, מלבד שינוי קלים להקל על הקורא

ניצול הזמן

מה הבenefits לפועל עכשווי?!! / מי הוא היודע עיתו וזמנו / יש קונה עולמו
בניצול הזמן / מאבד רגע - מחסר בשלימות כל עבודתו! / מוחagi השעון - בעלי
מוסר / אי ניצול הזמן - מרידה במלכות!

מה הבenefits לפועל עכשווי?!!..

...יכול מישחו לחשוב: אכן, נכון הדבר שצרכיים לעשות בכל האמור - מהו, אבל, החיפזון? ואף שזריזין מקרים למצוות - אין, אבל, עניין הזריזות נוגע לעצם קיום המצווה, ובכן מהו ההכרח, איפוא לעשות זאת דוקא כתה מיד - "לא נורא" אם יעשו זאת בשעה מאוחרת יותר, או אף בעבר יום.

נוספַּךְ הוא עושה "חשבון": מכיוון שקיים המצווה ביתר הידור חשוב יותר מאשר עניין הזריזות (בנוגע לכמה עניינים) - הרי "טוב יותר", לדוחות העבודה בהפצת התורה וההידות ל"למהר", ככלא יהי טרוד ויהי לו ראש שקט ושאנן - אז יכול לפעול בעבודתו הרבה יותר.

ואם כי אפשרי הרי הדבר שגם למחר יהי טרוד - הנה מה הרעש: הרי יהי אנו, ואונס רחמנא פטרוי.

אם החיבור של הפצת התורה וההידות hei קשור בזמן של שעה מסוימת או של יום מסוים, אלא שביכולתו להשלים זאת מאוחר יותר - לא היתה באותה עוזרת טענת אונס [כמו שמצואים בכמה מצוות, שהובן מצד עצמן הוא בתחרית זמן מסוים, והאפשרות לעשותות מאוחר יותר היא רק בגדר תשלומין - גם אם hei אנו בזמן התשלומין אין זה פוטר אותו];

מכיוון, אבל, שאין החיבור של הפצת התורה וההידות קשור בזמן מסוים, במילא - הוא טוען - וזה בדוגמה המצוות הקשורות בכללות המשך זמן מסוים (ולא בתחילתו דוקא), שאף אם במשך כל הזמן לא רצה לקיים את המצווה, וברגע האחרון hei אנו - לא חל עליו שום חוב, دائم רחמני פטרוי.

הצלה בפועל נעלית

מכונה טוביה

גור אר"י יהודה מתרפ' בני נצ'ית
מתרפ' - ממה שחשדריך בטרוף טרוף יוסף .. סיליק
את עצמן .. ובנחריגת תמר שהורה צדקה מפני
לפקר ברע רבי ונוי
(עמ. ט. רשי'')

מדברי רשי' אלו נראה שהטעם שזכה
יהודה למלכות - אף שהיתה אמורה להיות
שיכת לראובן מצד היותו כבור - הוא באשר
זה שיליך עצמו מ"טרוף טרוף יוסף", ועל
אשר הודה על חטאו.

ולכוארה תמה, הרי בנווגע להצלחת יוסף
מצינו שם ראובן רצה להצליל את יוסף, כמו
שאמר "לא נכנו נפש" (וישב לו, כא) ומתחוך כוונה
למען הצליל אותו מידם להשיבו אל אביו"
(שם, כב). משא"כ ביודה כוונתו בהצלחת יוסף
מן הבור הייתה כדי להרוויח ממון ולמכורו
ליישמעאים.

וכן מצינו שם ראובן הודה על חטאו, ועוד
שגם בעת מכירת יוסף שהיתה לערך תשע שנים
לאחריו ש"בלבל יצועי אביו" עדין ה"עסוק
כו' בסקו ובתעניותו" (וישב לו, כט). ואצל יהודה
מצינו רק שהודה על חטאו פעמי אחת.

וא"כ, מודיע זכה יהודה למלכות מצד שני
דברים אלו בעוד שgem אצל ראובן היו שתי
מעלות אלו ובאופן נעליה יותר?

ויש לבאר:

אף שבנווגע לכוונת מעשיהם גדלה מעת
ראובן, אך בנוגע לתוצאה בפועל גדלה מעת
יהודי. שהרי, אמרית יהודה "מה בצע כי נהרג
את אחינו" גרמה להילול השם, והי להם להרגם
בגלו כי "אינם חשובים כלל אלא כאיש אחד".
וק"ל.

(עמ' ל��וט' שיחות ד"ה עמ' 152 חט' 20)

משא"כ אמרית ראובן לא נכנו נפש" אף

לקראת שבת

למדנו את המאמרים האלה בהנחותיו של הרה"ץ ר' משה עם הଘות ובאורות עליהם מכ"ק אזמו"ר בעל צמח-צדך.

הגחותיו של כ"ק אדרמו"ר הצמה צדק על דרושי באורי זההו הן כדוגמת הגחותיו ובאורוי על הדורושיםblkוטי תורה.

הדרוש שלמדנו ביום ההוא הי'عمוק מאד, ואופן למודו של הود כ"ק אדרמו"ר הרה"ק הי' אשר מרחש הי' מבאר בקיצור תכן הדרוש ואח"כ הי' לומד גוף הדרוש בארכיות ובפלפול וחיריפות ובקיאות עצומה.

עbero כשתיהם שעתו, אני התענגתי מאר לשמע שכלים חרייפים ונפלאים. גם ראייתי אשר הוד כ"ק אדרמו"ר הרה"ק מתענג בלימודו.

חיהות פנימית של יראת שמים

כנראה הרגיש בי כ"ק אדרמו"ר שהנני עומד בהתפעלות של نوعם שכלי, ויאמר לי אשר הרה"ח ר' היל מפאריטש נ"ע הי' רגיל לומר אשר כל עוצם גדול זהירותו ביראת שמים הוא בכדי שיווחו וויקלטו אצלו ענייני דא"ח ("עס זאל זיך גוט אפליגין און עס זאל זיך גוט צונעמען אַ ווְאָרט חסידות").

ואני - אמר הוד כ"ק אדרמו"ר - אומר אשר כל ענייני דא"ח וטיב הנחתן וקליטהו הוא בכדי להרגיש עניין יראת שמים בחיות פנימי ("דער הערן און דער פילן אַ עניין אין יראת שמים מיט אַ פנימיות/דיקון חיות"). חיות היא פנימיות ו'חיות פנימית' זהו עניין אחר לגמרי.

חיהות פנימית של יראת שמים היא שהתענג העמוק ביותר מהעמוקות הגדולה ביותר והעריבות נעימה מתקיota של ההשלה אינה בערך כלל לגבי הידור הדידור של מצוה ו'גרם מצוה', ולפעמים ה'גרם מצוה' שומר מאיסור כרת.

(אגרות קודש ח"ד עט' עט'פ)

לינה של תורה

ביורים בענייני הפרשה על דרך החסידות

עבודת "ילדים הגלות"

עבדותם הנשגבת של "ילדים הגלות" / אי אפשר להפיץ קדושה ללא "סור מרע" /
מדוע מברך האב את בנו "אפרים ומנסה" דווקא?

בדבורי יעקב אל יוסף לפניו פטירתו, הוא מודיע: "וועטה, שני בנין הנולדים לך בארץ מצרים, עד בואי אליך מצירימה לי הם, אפרים ומנסה כראובן ושמעון יהיו לי" (פרשנו מה, ה).

ריש לדקדק בלשונו של ישראל סבא:

קודם שבא יעקב למצריים נולדו ליאוסף שני בנינים בלבד - הלא הם מנשה ואפרים. ואם כן, מהחר שדיבר יעקב על "בנין הנולדים לך בארץ מצרים עד בואי אליך", הרי ברורו שכונתו למנשה ואפרים. ולשם מה הוא מוסיף ומפרש בשמותיהם "אפרים ומנסה"?

כמו כן יש לעיין בדבר תמורה בברכת יעקב לבני יוסף:

הבן הנולד תחילה ליוסף, הלא הוא מנשה, והוא הבכור. ואף על פי כן בחר יעקב ליתן ימינו על ראש אפרים, משום שהוא "יגדל" ממנשה (שם יד-יט). והדבר תמורה: כל המאורעות בעולם, ובפרט אלו המסופרים בתורה הם בדיק ובקונה, ואם כן, מכיוון שאפרים "גדול" יותר, הי' הוא צריך להיוולד תחילה ולהיות הבכור, ומה טעם הי' מנשה הבכור?

ריש לבאר תחילה את עניינם הרוחני ועבדותם של מנשה ואפרים, אשר אינה מוצטמצמת למנשה ואפרים עצמם, אלא הן שתי דרכי עבודה בכללות בני ישראל בזמן הגלות. ואיזו יתברר כיצד אחד גדול עד מאד עבודה "אפרים", יותר עבודה "מנשה"; ואף על פי כן, הבכורה שמורה לעבודת "מנשה" דווקא.

עבדותם הנשגבת של "ילדים הגלות"

כאשר מברך היהודי את בנו, מachable הוא לו "ישימך אלקים לאפרים ומנסה" (פרשנו

מה, כ ופרש"י). משמע מכך, שענינים של אפרים ומנסה שיק לعبادתו של כל יהודי באשר הוא.

דרכי החסידות

שייחות ומכתבים בענייני עבודת ה'

מכ"ק אדמו"ר מוהריי"צ מליאבויטש זצוקלהה"ה נבג"מ ז"ע

מעלת הידור דהידור של מצוה

ר' היל מפאריטש נ"ע הי רגיל לומר אשר כל עוזם גודל זהירותו ביראת שמים הוא בכדי שיוונחו ויוקלטו אצל ענייני דא"ח. ואני - אמר הוד כ"ק אדמו"ר [הרשב"ב] - אומר אשר כל ענייני דא"ח וטיב הנחתן וקליטתן הוא בכדי להרגיש עניין יראת שמים בחיות פנימי

ביאורי זהhor - שכלים הריפיסים ונפלאים

רשום אצל מה שאירע ביום כ"ב טבת שנה תרע"ז בהשכמה:

בעת הייתה היתה אצל כ"ק אדמו"ר הרה"ק [הרשב"ב] זצוקלהה"ה נבג"מ ז"ע קביעות למדוע עמי שייעור קבוע, פעם בלילה ופעם בהשכמה. ביום השני כ"א טבת למදנו את השיעור בהשכמה, ואחר הלימוד אמר לי הود כ"ק אדמו"ר נבג"מ אשר למחר - ביום השלישי - נלמד את השיעור בהשכמה. ביום השלישי למදנו מאמר בביאורי זהhor, במקורו הראשון, הנחה שנייה. רוב המאמרים שבבאורי זהhor אמרם הוד כ"ק רבנו הוזקן רק לפניبني וכndo - ה"ה כ"ק איזמו"ר הרה"ק בעל צמח-צדקה נבג"מ - ואחדים מהתלמידים המצוינים מהיושבים אצל רבנו הוזקן.

רושמי ההנחות בעת היה היו חמשה: א) הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי, ב) אחיו כ"ק הרה"צ ר' משה, ג) כ"ק הרה"צ הרייל מיאנאויטש אחיו רבנו הוזקן, ד) הוד כ"ק איזמו"ר הרב בעל צמח-צדקה, ה) החסיד ר' פנחס משקלוב הידוע בשם ר' פנחס רויזעס. ורוב הדروسים שבבאורי זהhor הם מהנחותיו של כ"ק אדמו"ר האמצעי, ואנחנו

מנsha ואפרים נולדו לישוף בעת גלותם במצרים. גלות מצרים היא הגלות הראשונה, והיא מסמלת את כל הגלויות הבאות אחריה (ראה ויקרא רכה פ"ג, ה). ואם כן, מעבודת מנsha ואפרים, שנולדו בגלות מצרים, יש ללמוד על עבודותם של בני ישראל בזמן הגלות. ובעובדת זו גופא, מסמלים מנsha ואפרים שתי התייחסויות שונות לגלות:

- "מנsha"

שםו של מנsha נוצר ממה שאמר יוסף "כִּי נשׁוֹן אֶלְקִים אֶת כָּל עַמְּלֵי וְאֶת כָּל בֵּית אָבִי" (מקץ מא, נא). מנsha מציין על סוג של יהודי, שעומד מול סכנה עצומה, אשר הוא עלול לשוכח רח"ל את שורשו ומקורו הקדוש - "את בית אבוי". על היהודי להזכיר ולעמל לחזק את הקשר התמידי של נשמו בחש"ת, והגלות מיימת להשכיח את אותם עמל רייגעה - "את כל עמל".

עבדתו של היהודי מסווג "מנsha", והוא לדעת שההשכחה העליונה העמידה אותו במצב זה של סכנת "שכחה". הוא צריך להזכיר ולהתגבר על מכשול הגלות, ולהישאר מחובר תמיד לענייני קדושה. שמו של "מנsha", מלשון שכחה, מורה על סכנת השכחה שעמה הוא נלחם תדיר.

- "אפרים"

אפרים נקרא על שם שאמר יוסף "כִּי הַפְּרָנִי אֶלְקִים בָּאָרֶץ עֲנֵנִי" (שם, נב). היהודי שבבחינת "אפרים", אינו מסתפק בהתרכזות והתקשרות באור הקדושה, אלא הוא מחדיר את הקדושה בתוך ענייני הגלות, ומAIR את חשכתם.

גם אפרים הוא ילד של "גלות", ילד של "ארץ עניini". יתרה מזו, יכול להיות ש"galotot" של אפרים יתרה מ"galotot" של מנsha, כי כבר איןנו יותר כלום מ"בית אבוי", וכל חייו גדול בסביבה הגלותית בלבד. אך מעליו של אפרים היא שהוא יודע ומכיר בתכליות ומטרת הגלות. בעת הגלות ישנו חושך עב ונורא על אוור הקדושה, ישנים ניסיונות רוחניים הכרוכים יחד עם קשיים וייוסרים גשמיים, אשר כל אלו מעיבדים ומסתירים על "בית אבוי" של בני ישראל - על התקופות בהן האיר אוור הקדושה בגלוי. וכאשר היהודי מתעלה על קשיים אלו, ומפיץ את אוור הקדושה בתוך חושך הגלות, אז גדרה ונשגבת עד מאור מעלה אוור הקדושה שנמשך שם.

על כך נאמר (קהלת ב, י) "יתרונו האור מן החושך" - יתרון ומעלה האור, ניכרים דוקא כאשר הוא מAIR את החושך. בהירותו וזריחתו של האור בעת הצהרים אינה דומה ואינה מוגיעה למעלה זריחתו באישון לילה, בעת אשר ימוש חושך עב ונורא, ומתחוץ האפילה זורת האור הבהיר. וכך כן, מעלה אוור הקדושה היא דוקא בעת הארץ בזמן הגלות, בזמן של חושך והעולם על אוור הש"ת.

לקראת שבת

יא

וזוهي עבדתו של "אפרים" – "הפרני אלקם בארץ עניי". יהודים אלו נמצאים בעומק חשתת הגלות, ואף על פי כן הם אינם מתחפשים מן החושך, ומפיצים את אור הקדשה, את התורה ומצוותי בתוך חושך הגלות. לא זו בלבד שהם אינם נזוקים ויורדים במדרגה על ידי חושך הגלות, אלא הם מצלחים גם להעתלות ולעשות "הפרני" – "פירוט" של קדושה, בתוך "ארץ עניי".

אי אפשר להפיץ קדושה ללא "סור מרע"

על פי מה שנתבאר לעיל, מובן אשר גדרה מעלה "אפרים" על פני "מנשה". "מנשה" מצליח רק להישאר קשור אל "בית אבי", ולעומתו, "אפרים" מפיין את האור בתוך חושך הגלות, וממלא את תכלית ומטרת הgalות. ומשום כך השית יעקב את יד ימינו על "אפרים" דוקא, משום שהוא גדול ממנשה, והוא זוקק ל"ברכה" וסיעו גדול יותר לעבדתו.

ומעתה, שבה ומתעצמת השאלה: אם עבדת "אפרים" היא העבודה המעליה, אשר בה מתגשמת תכלית הgalות, מדוע לפועל hei "מנשה" הבכור? ביאור העניין:

נתבאר לעיל, שעבודת "מנשה" היא שאל לשכוח את דביקתו בהשיות גם בעת ההעמלות והסתיריהם של הgalות, ועבדות "אפרים" היא לעשות פירות ולהפיץ את אור הקדשה בתוך חשתת הgalות.

וכאשר מתבוננים בשני מיני עבודות אלו, נמצא שעיקר עבדות "מנשה" היא "سور מרע" – שלא להיות מושפע מחושך הgalות, שהניסיונות לא יטשטשו את הקשר האמיץ של היהודי אל הקדשה; ועיקר עבדות "אפרים" היא "עשה טוב" – להחדיר קדושה בתוך החושך, ולבנות פירות קדושה בתוך חשתת הgalות.

והנה, כאמור לעיל, עיקר המעליה היא בעבודת "אפרים" דוקא, אשר הוא מגשים את תכלית ומטרת הgalות. אך למרות זאת, מוכרים להקדים לעבודת "אפרים" את עבודת "מנשה", ועל כןמנשה הוא הבכור, ולא אפרים הנעלם יותר.

סביר הדבר היא, משום שאין היהודי יכול להשפיע קדושה בתוך חושך הgalות, טרם שנזהר הוא בעצמו שלא ליפול לחושך הgalות. אם היהודי עצמו שוכח את "כל עמל" ואת כל בית אבי", בודאי שלא יוכל להיות עושה פירות של קדושה בgalות. ועל כן מוכרים תחילתה להתחילה בעבודת "מנשה", בבחינת "سور מרע", לשמר עצמו מהניסיונות בעבודת ה' שישנם בזמן הgalות; ורק לאחר מכן אפשר לפתח בעבודת "אפרים", בבחינת "עשה טוב" – להשפיע את אור הקדשה בתוך חושך הgalות.

החסידות אשר גילתה תכיסי היצור הרע גם בזה, בכדי שיבין האדם מאיין ולאן הדברים, ויזהר מהם עוד יותר מאשר נזהר מרע בגלוי.

ועל דרך האמור בפירוש תלמידי ר' בר考ות ר' פ"ק אשר חטא בת דנקא ואשם תלוי שני סלעים, כי בחטא יודע ברור שהוא עניין של חטא ובמילא גם החרטה היא לבב שלם ולכן מספיק קרבן בת דנקא, משא"כ באשם תלוי שאפילו לאחר החರטה והבאת הקרבן היצה"ר מרגעו אותו באמרו שבודאי אכל שומן ולא חלב ובמילא הכל בסדר ולכן צריך להביא הקרבן כמו פעמים כהה.

(אגרות קדוש חי עט' מו ואילך)

התאותנות על המצב – תחבולות היצור

...נהנתי ממה שכותב אודות עסקנותו, ומה שמתאונן שאינו נראה פירות על אתר וכו' – מובן שהთאותנות זהו באה מהלעומת זה, אשר אומן גדול הוא ובאו לכל אחד ואחד בפיתויים כאלו שתクトו להצלה בהם, וכambilא בהיום יום לכ"ג סיון שהבחינה זהה היא שאם הענינים מבלבלים ומחלישים בהפועל של תורה ומצוה, מקרים הוא מהצד שכנגד, ובמילא יבטל לגמרי וויסיף בהתעמולה ובהלימוד שלומד ברבים ולעצמיו וכו' וכו'.

וآن פועל דיממא אין, והשיות יעשה הטוב בעינויו. ובתחירה ג'כ הצלחה בזמן המתאים, וכמ"ש את הכל עשה יפה בעתו.

ועל פי הנזכר לעיל מובן גם כן, אשר אותם הפחדים שיש לו שכותב אודותם יסודם רק בערמומיות ותחבולות היצור הרע, וזה כל מציאותו, ובמילא לכשיורים בקהל רעש ורוגז וכambilא בתניא הרוי כדונג ימס, ויראה את האמת אשר השיטות משביג עליון, כמו על כל אחד ואחת בישראל, בהשגהה פרטית ובמילא נכוון יהיו לכו בטוח בה'.

(אגרות קדוש חי עט' ל ואילך)

מדוע מברך האב את בניו "כאפרים וכמנשה" דזוקא?

על היהודים העובדים את עבדותם בעת הגלות, בבחינת "מנשה" ו"אפרים", התבטא יעקב "אפרים ומנסה קרואן ושמען יהיו לי".

לכארה, אי אפשר להשווות כלל את מנשה ואפרים לראובן ושמען: ראוון ושמען גדלו וחונכו בימי האור והשפע, בצלילם של האבות הקדושים, עוד טרם באה הגלות; ולעומתם מנשה ואפרים נולדו ונגדלו בעומק חשתת גלות מצרים.

ואף על פי כן, מודיע יעקב שישנה חביבות יתרה ומעלה עצומה בעבודתם של ילדי הגלות – מנשה ואפרים, ומעליהם אינה פחותה מראוון ושמען! אותו אור הקדושה שם מצלחים להחדיר בחושך הנגולות, למרות כל העלמים, הוא נעה ונשבג מאוד, כיtron האור מתחוך החושך דזוקא – ועל כן, "אפרים ומנסה קרואן ושמען יהיו לי".

יתר על כן, בעבודתם הנפלאה של "מנשה" ו"אפרים" בעומק חשתת הגלות, יש בה תענוג ועילי מיוחד למעלה, אף יותר מעבודתם המרומרת של ראוון ושמען. ועל כן בכוא איש ישראל לברך את בניו, מاقل הוא להם "ישימך אלקיהם כאפרים וכמנשה" דזוקא, כי בעבודתם מתחוך החושך וההסתור דזוקא גורמת ל'יתרון' האור, האור המאיר את האפילה, שהזוק הוא גם מאור רגיל.

תחבולה היצר

תESIS היצר וההתרמודדות עמהם

...מבואר בתורתנו וביחוד בתורת החסידות אשר לכל אחד מישראל ישנה מצוה וענין מיוחד, שבו צריך להיות זהיר טפי, וכיוק הש"ס יעוז באגרת הקדש לרובנו חזקן סי' ז, אשר מצוה זו וענין זה משמש שער דרך בו עולים כל ענייני התורה ומצוות שלו מלמטה לעלה ודרך בו נמשכים כל העניינים והשפיעות מלמעלה למטה הניצרים לו ולכל בני ביתו שייחיו... ומובן מעצמו שלברור העניין השיך לאיש זה, ברובא דרובא – רואים איך שהשגחה עליונה נהגת אותו וקובעת מקצוע העבודה שלו במצוות וענין פלוני שהוא הוכחה שענין זה דזוקא הוא השער שלו ודרך מלמטה לעלה ומלאה למטה לנו".

מובן גם כן אשר גם הלעומת-זה ובמליה פרטית יותר היצר הרע, יודע ומרגיש אשר דזוקא בעניין ומצוות פלונית צריך איש זה להיות זהיר טפי כי הם המשמשים סיוע לכל ענייני תורה ומצוות שלו, וכן גם בהצלחתו בחיזוק אפיקו בגשמיות, שם זהה מנגד היצח"ר וכמרז"ל שהוא המקטרג, ובמילא עיקר השתדלותו עם איש זה הוא דזוקא בעניין זה ובמצוות זו עד שמוון לוטר על הדידורי איש זה בשאר ענייני תורה ומצוות, ובלבך שיצליה במלחמותו נגד העניין ומצוות זו, מובן ג"כ שאם איש פלוני הוא ירא שמיין אין היצח"ר יכול לבוא ולהתגלוות כמו שהוא, כי אז לא ישמע לו ואפיקו לא יכנס בדין בדברים.

אבל אין הוא נרתע והדרך סלולה לפניו, וכפתגם כ"ק אדמור"ר [הרשב"ב נ"ע] (אביו של כ"ק מוח"ח אדמור"ר [-מהורי"ץ נ"ע]) אשר היצר הרע מתלבש לעיתים "בלבוש צדיק תמים עניין ובעל מדות טובות" (עיין היום יום לכ"ג סיון ה'תש"ג) וחשף ד' זרוע קדשו, בגילוי תורה

להתחזק מ"זישם בארון במצרים?"

ידעו הכלל ש"מיסיים בטוב" (עין תוס' סוף נדה, ועוד), ואם כן תמה, מודיעו סיום ספר בראשית הוא בזה שנזכר יוסף במצרים "וישם בארון במצרים", הרי לא כאותה וזה היפך השבח, שלא זכה יוסף להזכיר מיד בארץ ישראל ונשאר במצרים?

ויש לומר בזה ע"פ מה שכתו בשה"ך על התורה (פרשתנו מז, כת), שהטעם לזה שנזכר יוסף במצרים ולא בא"י הוא כי יעקב אמר ליוסף "אתה צריך שתגן עליהם כו' ואתה צריך למשוך להם חן וחסד כל זמן שהם בגלוות ולכלת עמם ולמשכם במדבר".

ונמצא, שמקבורת יוסף במצרים שאבו בנ"י עידוד וחיזוק, שלמרות שהוא בתוך גלות קשה, הנה בידעם שישוף הצדיק נמצא את בצרה גלותם, נתעוזדו מזה שלא להתפעל מהסבירה, ולהיות חזקים בדיכוים להקב"ה.

ועל פי זה יש לבאר זאת של אלף גודל המעללה של קבורה בארץ ישראל מכל מקום נטמןו כמה וכמה מרועי ישראל דוקא בחוץ לא"ז, כי עי"ז שנשארו בגלוות יחד עם צאן מרועיהם הנה מזה שואבים עידוד וחיזוק בעבורת הש"ית.

וזהו שיטום ספר בראשית הוא בפסוק "וישם בארון במצרים", והיכף מכיריהם "חזק חזק ונתחזק", שהוא החזק שמקבלים מרועי ישראל, בהיותנו במצרים הgalot, עד אשר יבוא הגואל במהרה בימינו.

(ע"פ לקוטשי שיחות חכ"ה נס' 474 ואילך)

תכונת הווייתור של 'עקרה הבית'

ואני בבואה מפדן מטה עלי רחל נו'
ואקברה שם ברוך

ע"פ הרboro' קברתי שם שתהא לעורה לבני, כישגלה
אתם נבוחיאן כי' יצאת רוחל על קברה ומוכחה
עליהם רחמים כי', והק"ה משבה יש שמך לפועלך
בזה, ג' ר"ש)

על רחל אמנו כתוב רש"י (ויצא לא, ד' ר' ויקרא)
"היא הייתה עקרה הבית". וכן מובא במדרשו
בראשית רבבה פע"א, ב) "רחל הייתה עקרה של בית".

והנה מצינו בונגגו לנויש ישראל, שפטורות
מצוחות-עשה שהזמן גרמא (משנה קידושין כת,
א), וכן פטרות מתלמיד תורה (קידושין שם, ב).

ומבוואר בראשונים (אכזרחים סדר תפנות של חול.
כלבו ר"ס ע"ג) שהטעם לכך הוא מפני שעיל הנשים
מולטים צרכו הבית, ולן פטורות מדברים אלו.

ונמצא, שלנשים יש תכוונה נפלאה של ויתור,
שכדי שיוכלו לשמש בתפקידן כ"עקרה הבית",
הרי הן מוגנות על עבודת הש"ית שיש בה
קדושה גלויה, כמו לימוד התורה וקיים מצוחות-
עשה, ובמוקם זה עובדות את ה' על ידי העיסוק
בצרכי הבית. מה שאין כן האנשים, עבדותם את
הקב"ה היא בעיקר בדברים שיש בהם קדושה
גלויה.

ועל פי זה יש לבאר מה שרחל אמנו נקברה
בדורך ולא יעקב אבינו, כי רק לרחל שהיא "עקרה
הבית" יש מעלה זו, לוותר במשך מאה ואלפי
שנתיים על הקבורה במקום של קדושה גלויה -
מערת המכפלה, כדי ששכשיהו ישראל במעמד
ומצב בלבתי רצוי, עד כדי כך שיתחביבו גלוות -
"תھא לעזרה לבני"!

(ע"פ לקוטשי שיחות ח"ל נס' 239 ואילך)

לקראת שבת

שגידלים יוסף (והיינו עד גיל מבוגר יותר).
וזהו שהדגיש רשי"י "בון ברכיו", היינו
צ"ע משׁו"ע אדמור' הרוזן או"ח ס"ס צג
שלא פירש שאפילו בתורתו אומנתו עוסק
בצרכי צבור עדיף. ועיין במראי מקומות
נעשה כבר "בון ברכיו", בגין מבוגר יותר
מ"בני שלשים" לאפרים.

ومעתה יש מכאן מקור לדעתה הש"ך
בני בן בנו (ובפרט שם אינו מחויב אין
לו ליקח המצווה ממכיר אביהם שמחויב
משמעו גם (ובעיקר) שלמד עמהם תורה.
ואין לומר דהינו מושא שהי' חכם
המחויב בלימוד עם אחרים, והוא שפיר
בדרכו המתאימה להלכה) נמצא שגם אביו -
זקנו של התלמיד מחויב ממש ללימוד עם
משמעו יוסף לא הי' מחויב ללימוד עם
תלמידים בכלל, כי יהודת הנהיג ישיבה
שם, "ויאת יהודת שלח גוי להורות לפניו"
גושנה", ובמדרשות על אחר דהינו ליסד
בית תלמוד, ומסתברא דיהודה (שהנהיג
כל השנים ישיבה) hei "గודל בחכמה
מלך והי' עסוק בכל ענייני המדינה דארץ
מצרים, כולל גם יעקב וabitvo, ובלשון
הפוסקים" עוסק בצרכי צבור באמונה",
הה פטור מלימוד עם תלמידים. וראה
הלו, ת"ת לאדמור' הרוזן שם קו"א סק"א
יום א' וכו'). ובגהות יד שאל לשׁו"ע הק'
ריש בדבר סתרה להא דיבוסף hei סנדק
ל"בוני מכיר", ל' רבים. עי"ש מה שתירץ
ביד שallow. ובאמת יש לומר דמכאן סמרק
לדברי החת"ס (שוו"ת או"ח סי' קנה-ט) דאין
דין הרמן"א אמר לענין מרא דעתך, כאשר
שדיינה הנ"ל דקטרות לא אמרוهو על כה"ג
דשפיר מצי מקטיר בכל עת שירצה, יומא
משא"כ עסוק בצרכי ציבור אינו מפסיק
יד. ומעתה ייל' דה"הanca יוסף השליט על
כל הארץ, והו מרא דעתך.

[ולחופיף] דעסוק בצרכי ציבור דוחה
לימוד התורה בכלתו כו', דהא מי
שהתורתו אומנתו מפסיק לך"ש (או"ח סק"ו)
משא"כ עסוק בצרכי ציבור אינו מפסיק
פ"ו, ב. ובכל אופן צ"ע מדברי היירושלמי
כל הארץ, והו מרא דעתך.

בלשון הקודש - הוה לוי' לפניו כבר לעיל החתום. וגם צ"ע מה שהצרך עצמו בנוסח פירוש התרגום עצמו "ורובי" – "גדלן", גם להעתיק ולהוסיף התיבות "בן ברבי", ומה גם שלכורה בהוספה זו נראה כפותר ל"תרגומו", דהלא בפירוש "על ברבי יוסף" לא נקט התרגום "ורובי יוסף על רובי" (וכיו"ב), ומזה ממשמע דלהתרגומים אין פירוש "על ברבי" כפשוטו במובן גשמי, אלא ביטוי הרומו על גידולם, ונמצא דבמה שהוסיפה רשי' התיבות "בן ברכו" נקט דלא "תרגומו", כי הוספה זו (על לשון התרגום) מדגישה דריש' מפרש לפי דרכו ושיטתו הדיגדול hei "בן ברכו" כפשוטו.

ולזה נראה דאריכות לשונו כאן, בהוספת התיבות "גדלן בין ברכו" (אחר שכך ברכו והרומו דיש לפרש "תרגומו"), לא באה אלא לאפוקי מפירוש התרגום יונתן מתוכן הכתוב גופא. דנהנה בכתבוב נאמר וירא יוסף לאפרים בני שלשים, גם בני מכיר בן מנשה يولדו על ברבי יוסף. ומזה שאמר הכתוב "גם בני מכיר גוי", מוכחה דבזה נמצא חידוש גדול יותר מ"וירא רבו" שמיינטן שהרי מה שישוף הספיק לראות אינו מובן שהרי מושך מושך זמן בני שלשים" לאפרים מורה על משך זמן זה מקום, דהא עפ"ז התיבות על ברבי יוסף" מתפרשות כפושוטן ממש, שהחזיקם על ברכו, וכן התיבה "יולדו" מתייחסת יותר לפירוש זה. דלפי האונקלוס מצינו להקשות מי שיאת"י הכא להזוכר אודות עניין הלידה ("אתילידו"), הלא אין המדבר בכתבוב אלא על מה שישוף גידלים [ע"ד בכפרים שלא נאמר שם שיאת"י הכא להזוכר אודות יוסף (הינו בהיותם קטנים ביותר); يولדו "לאפרים בני שלשים", אלא נאמר משא"כ בבני מכיר בן מנשה hei החדוש

חידושים סוגירות

עיוון ופלפלול בסוגיות הפרשה

חויב ת"ת לבן בנו

מקור מפרשتنا לדעת הש"ך דיש חוות גם ללמד את נינו, ולדברי החת"ס לענין סנדק א' לשני בניים

איתא בקידושין ל. דמדכתיב התרגום ורש"י בפרשנתנו. דבסוף הפרשה כתיב "גם בני מכיר בן מנשה يولדו על ברבי יוסף", ופרש"י "תרגומו, גדלן בין בן בנו. וכן נזכר לדינה ברמב"ם הל' ת"ת ריש פ"א, ובטושו"ע יוז"ס רמה. ויש לדון לגבי בן בן (נין) אם מהחייב פירוש באופן אחר שהי' מקום רב לפניו, כי אריכות לשון רשי' כאן אינה כדרך למדנו. ובש"ך שם כ' בשם הכס"מ הרגיל, שהרי דרכו בכ"מ היכא דמפרש "תרגומו" שלא להוסיף עוד על תיבה מלמד והוא הדין לבן בן בנו". אבל עיי' בהל' ת"ת לריבינו הוזק פ"א ס"ח-ט על יסוד הפסיקים, דההכרעה היא דמחויב התרגום הנה (בדרך כל') אינו מזיק למדוע עמו רק היכא ד"חכם" הוא ומהחייב למדוע עם תלמידים בכלל, דאו עצמו לפרש התרגום בלשון הקודש. ובאמת הכא בולט הדבר שבעתה, כי כבר מצינו פירוש כעין פרושו כאן לעיל בפ' ויצא לגבי "ותאמר (רחל) גור בא אליו" (בליה) ותلد על ברכו", שפירוש תלמידים (בכלל), אזי אין חוות על אדם "על ברכו" – תרגומו ואנא ארבי", וא"כ אי"מ אמר הוזיך רשי' הכא לפרש דברי רבד דיקת אף הכס"מ לא הביא בן בן בנו התרגום בלשון הקודש – "גדלן כו". ואם אכן צריך פירוש התרגום לביאור בשכר כמו חוות דבנו ובן בנו, ואכ"מ].